

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 9 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1909

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΟΜΕΝΗ

Καθ' ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργυρὰ . . .	5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους . . .	3
ἐν τῇ ἐξωτερικῇ φράγκᾳ χρυσᾷ.	25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- + Ὁ Ἐλασσώνος ΠΟΛΥΚΑΡΤΟΣ (Πρόεδρος)
- + Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΒΕΝΙΑΜΙΝ
- + Ὁ ἀρχιγραμματ. τῆς Ἱ. Συνόδου ἀρχιμ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Επίτιμος διευθυντής καὶ ἀρχισυντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

Πᾶσα αἴτησις ἢ χρηματικὸν ἔμβασμα ἀπευθυντέα ἐπ' ὀνόματι τοῦ διευθύνοντος τὸ γραφεῖον κ. Μ. Βασιλείου Β' γραμματέως τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου. Πᾶσα δὲ πληρωμὴ δέον ἀπαραιτήτως νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ λογιστηρίου τῶν Πατριαρχείων κ. Κ. Ἰωαννίδου καθὼς καὶ τὴν σφραγίδα τῆς « Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας ».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικά γράμματα — Ἐκκλησιαστικά χρονικά — Δύσις ἀπορίας περὶ κωλύματος γάμου ἔνεκα οἰονεὶ ἀγχιστείας ἐκ διαζυγίου — Κυριακὰ καὶ νυκτερινὰ σχολεῖα — Ἡ Ἀγιοταφικὴ Ἀδελφότης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν μακαριώτατον πατριάρχην Ἱεροσολύμων

Μακαριώτατε καὶ Ἀγιώτατε Πατριάρχᾳ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ καὶ συλλειτουργεῖ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος κύριε Δαμιανέ, τὴν φίλην ἡμῶν σεβασμίαν Αὐτοῦ Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατὰσπαζόμενος ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως πρὸ τίνος καὶ ἐμφαντικωτέρως ἐκδηλώσεως τοῦ οὕτω λεγομένου ζητήματος τῶν αὐτόθι εὐρισκομένων ἀραβοφώνων ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ζωηρά, ὡς εἰκόσ, ἐστράφη τοῖς ἐκεῖ καὶ ἡ ἡμετέρα ἀδελφικὴ προσοχὴ, οὐ μόνον διὰ τὰς γενομένας ἡμῖν ἐπανειλημμένας σχετικὰς ἀναικονώσεις, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν φύσιν αὐτὴν τοῦ ζητήματος, ἀρροῶντος καὶ σχέσιν ἔχοντος οὐχὶ πρὸς ἐσωτερικὰς ἀπλῶς τοῦ ἀδελφοῦ ἀγιοτάτου πατριαρχικοῦ θρόνου ὑποθέσεις, ἀλλὰ πρὸς προνόμια καὶ συμφέροντα σπουδαιότατα τῆς καθόλου ἡμετέρας Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν γένους. Ὅθεν

καὶ παρηκολουθοῦμεν καθήκοντως τὰ συμβαίνοντα, πρόθυμοι ὄντες πάντοτε ἵνα προφρόνως ὀρέξωμεν χεῖρα βοηθείας, καὶ ἀδελφικῶς συναντιλαβώμεθα εἰς πᾶσαν εὐκαιρον καὶ πρόσφορον ἐνέργειαν τῆς σεβασμίας Αὐτῆς Μακαριότητος καὶ τῆς γεραρᾶς Ἀδελφότητος ὑπὲρ τῆς περιφρουρήσεως τοῦ αἰωνοβίου καθεστῶτος καὶ τῶν ἀπαραγράπτων ἱερῶν δικαίων τοῦ εὐλογημένου ἡμῶν Γένους, ἐπὶ τῶν ἱερῶν Προσκηνημάτων. Πλὴν διδόμενα ἤδη τινὰ τῆς ἐνεργείας τῆς σεβασμίας Αὐτῆς Μακαριότητος καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν Ἱερᾶς Συνόδου κατὰδηλον ποιοῦσιν ὅτι οὐχ' ὁμοίως ἀντιληπτὴ ἐστὶν αὐτόθι ἡ σπουδαιότης τοῦ γενικοῦ τούτου ζητήματος καὶ οἱ πολλαπλοὶ διὰ τὸ ὅλον κίνδυνοι οἱ ἐνδεχόμενοι ἵνα προκύψῃ καὶ ἐκ τῆς ἐλαχίστης παρὰ κινδυνευμένης περὶ αὐτοῦ ἀποφάσεως καὶ ἐνεργείας. Ἡ τε γὰρ ληφθεῖσα ὑπ' Αὐτῆς καὶ τῆς περὶ αὐτὴν Ἱερᾶς Συνόδου μονομερὲς ἀπόφασις περὶ παραπομπῆς τοῦ ζητήματος πρὸς διευθέτησιν ἐν τῇ Βασιλευούσῃ ὑπὸ τῆς ὀρισθησομένης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐπιτροπῆς, καὶ ἡ γενομένη ἤδη ἀποδοχὴ τῆς συμμετοχῆς ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ταύτῃ διὰ τῆς ἐκλογῆς καὶ ἀποστολῆς ἰδίᾳ ἐπὶ τούτῳ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, περὶ ὧν πάντων τελεσθέντων ἤδη καὶ ἐνεργηθέντων ἔγραψεν εἴτα καὶ ἡμῖν διὰ τῆς ἀπὸ α' ἰουλίου ἀδελφικῆς Αὐτῆς ἐπιστολῆς, μαρτύρια εἰσὶ προφανῆ τῆς τοιαύτης διαφόρου ἀντιλήψεως, ἥτις ὅμως κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀδελφικὴν γνώμην οὐκ ἔρρωται καὶ πολλαχῶς ἐπιζήμιος ἀποβῆναι δύναται. Κύριος γὰρ ὁ Θεὸς μόνος οἶδε τί δύναται ἵνα προκύψῃ διὰ τε

τὰ αὐτόθι καὶ τὰ τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας πράγματα ἐκ τῆς εἰς χείρας ἀλλοτρίων ἀναθέσεως τῆς διευθετήσεως τῶν ἡμετέρων ζητημάτων, καὶ μάλιστα ὅποτεν περὶ τιμαλφῶν καὶ ἱερωτάτων ὁ λόγος. Ἐφ' ᾧ καὶ τὴν λύπην καὶ ἀπορίαν ἡμῶν τε καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς δύο Σωμάτων ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἐσπευσμένη ἀποφάσει καὶ ἐνεργείᾳ ἐκφράζοντες, διατυπώμεν τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἀδελφικὴν παρακλήσιν καὶ ἀξίωσιν ὅπως εἴ τι μὲν ἐσπευσμένον ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει καὶ μὴ προσήκον ἐγένετο ἐπανορθωθῇ, εἰ δυνατόν, καὶ προληφθῶσιν αἱ ἐνδεχόμεναι ἐπιζημίαι συνέπειαι, εἴ τι δὲ τὸ δέον γενέσθαι καὶ σωτήριον φαίνεται, ἀποφασισθῇ καὶ ἐνεργηθῇ μετὰ βαθείαν καὶ δὴ καὶ κοινὴν ἀδελφικὴν σκέψιν, ἵνα ἀλώθητος περισωθῇ ἡ ἱερά καὶ τιμαλφὴς παρακαταθήκη, δι' ἣν μεγίστην οἱ πάντες ἀπέναντι τοῦ γένους καὶ τῆς ἱστορίας τὴν εὐθύνην ὑπέχουμεν. Ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ τῶν πραγμάτων καταστάσει ἀναγκαῖον καὶ ἐπείγον ὑπολαμβάνομεν ἵνα δι' ἀπ' εὐθείας συννενοήσεως πρὸς τοὺς ἀραβοφώνους ὀρθοδόξους χριστιανούς ἐξευρεθῇ τις καὶ ἐπέλθῃ πρόσφορος καὶ περισώζουσα τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους συμβιβαστικὴ λύσις, πρὶν ἢ ἡ διορισθεῖσα κυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ ἐξενέγκῃ ὀριστικὴν τινὰ ἀπόφασιν. Ταῦτα ἀδελφικῶς, ἀποφάσει τῶν δύο περὶ ἡμᾶς Σωμάτων, τῇ περιποθήτῳ ἡμῖν σεβασμίᾳ Αὐτῆς Μακαριότητι διὰ τῆς παρουσίας ἐπιστολῆς ἀνακοινούμενοι καὶ οὐδόλως ἀμφισβῶντες ὅτι αἱ ἀδελφικαὶ τῷ θάρρει καὶ ἐκ καθήκοντος ὑπὲρ ὑπερτάτων συμφερόντων γενόμεναι ὑποδείξεις αὗται προφρόνως ὑπὸ τῆς ὑμετέρας τε ἀγάπης καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν γεραρῆς Ἀδελφότητος ἐκτιμηθήσονται καὶ ἀποδεκταὶ γενήσονται, ἐπ' ἀγαθῷ, κατασπαζόμεθα Αὐτὴν καὶ αὐθις ἐν φιλήματι ἀγίῳ καὶ διατελούμεν

απὸ τοῦ Σεπτεμβρίου ε'.

Τῆς περισπουδαστοῦ ἡμῖν σεβασμίας

Μακαριότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

καὶ ὅλος πρόθυμος

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΙΩΑΚΕΙΜ.

ΣΗΜ. Προσεχῶς θέλομεν ἐκδόσει τὴν ἐπιστολὴν τοῦ μακαριωτάτου πατρὸς ἡμῶν Ἱεραπολύμων, σχετικὴν πρὸς τὴν σήμερον ἐκδομένην.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐπισκέψεις ἐπίσημοι.—Τῇ παρελθούσῃ πέμπτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α.Θ.Π. τὸν οἰκουμένικόν πατριάρχην ἡ Α.Ἐξ. ὁ παρὰ τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς κυβερνήσεως στρατηγὸς φὸν Δερ Γόλτς πασᾶς, γενόμενος δεκτὸς μετὰ τῶν εἰς τὴν στρατιωτικὴν αὐτοῦ περιωπὴν ἀνγκουσῶν τιμῶν οὐ πρὸς ἀντεπίσκεψιν ἡ Α.Θ.Π. μετέβη τὴν ἐπιούσαν.

Αὐτοκρατορικὴ ἐορτή.—Τῇ κυριακῇ, κατὰ τὴν ἀγομένην ὀνοματικὴν ἐορτὴν τῆς Α.Α.Μ. τοῦ τσάρου πασῶν τῶν Ρωσσιῶν Νικολάου Β', γενομένης δοξολογίας καὶ δεξιώσεως ἐν τῇ ἐνταῦθα αὐτοκρ. ρωσικῇ Πρεσβείᾳ, ἡ Α.Θ.Π. ὁ οἰκουμένικὸς πατριάρχης διε-

βίβασε τῷ ἔξ. πρεσβευτῇ κ. Ν. Τσαρίκωφ τὰς ὑπὲρ εὐζωίας καὶ δόξης τοῦ ἐορτάζοντος εὐσεβεστάτου μονάρχου εὐχὰς αὐτοῦ διὰ τοῦ πανοσλγ. Μ. πρωτοσυγκέλλου κ. Βενιαμὶν καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Α' πατριαρχικοῦ γραφείου κ. Χρ. Παπαϊωάννου. Παρῆσαν ἐν τῇ τελετῇ καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀγίων Τόπων.

Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον.—Ἐπανακάμψας πρὸ ἐβδομάδος ἐξ Ἑσπερίας ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ἔξοχ. Ἀλέξ. Παντζίρη βένης ἐπανέλαβε τὰ ἐν τῷ Συμβουλίῳ καθήκοντα αὐτοῦ.

Κεντρικὴ Ἐκπαίδ. Ἐπιτροπὴ.—ὑπὸ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ὀνομάσθη μέλος ἐκπροσωποῦν αὐτὸ ἐν τῇ Πατριαρχ. Κεντρικῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ ὁ ἀξιότιμος κ. Π. Ἀλ. Καραθεοδωρῆ, ἀντικαθιστῶν τὸν ὑποβαλόντα παραίτησιν ἀπὸ τῶν τοιούτων καθηκόντων ἀξιότιμον κ. Γ. Θεοχαρίδην.

Νομικὸς σύμβουλος τῆς ἱερᾶς Συνόδου διορίσθη κατὰ τὴν συνοδικὴν τῆς χθὲς συνεδρίαν ὁ πρῶτος γραμματεὺς τοῦ Ἐκκλησι. δικαστηρίου καὶ διδάκτωρ τὰ νομικὰ ἔλλ. κ. Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος.

Πατριαρχικὰ γραφεῖα.—Κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τοῦ παρελθόντος σαββάτου διορίσθη τρίτος γραμματεὺς τοῦ Α' πατριαρχικοῦ γραφείου, ἀντὶ τοῦ ἔλλογ. κ. Νεοπτολέμου Καρατζᾶ, προαχθέντος, ὁ ἐκ τῶν ἐλλογίμων διδασκάλων κ. Σωτήριος Γ. Ζώνης, ἀρχαῖος τελειόφοιτος τῆς πατριαρχ. Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς. — ὑπὸ τῆς πατριαρχ. κεντρικῆς Ἐκπαίδ. Ἐπιτροπῆς διορίσθη χθὲς γραμματεὺς αὐτῆς ὁ ἐκ τῶν δοκίμων τελειοφοίτων τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ἔλλ. κ. Σταμ. Χατζόπουλος, διακούσας ἐπὶ τινὰ χρόνον καὶ μαθήματα ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου.

Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.—Τῇ πέμπτῃ, πατριαρχικῇ ἐντολῇ ἡμῆνευσαν τὰς συλλυπητικὰς προσρήσεις τῆς Α.Θ.Π. τῷ ἔξοχ. πρεσβευτῇ τοῦ Βελγίου ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ βασιλέως τῶν βέλγων Λεοπόλδου ὁ πανοσλγ. Μ. πρωτοσύγκελλος μετὰ τοῦ πρώτου γραμματέως τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου. Τὸ αὐτὸ καθήκον ἐξεπλήρωσεν ὁ Μ. πρωτοσύγκελλος μετὰ τοῦ κ. Περικλεῶνους καὶ ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ ρωσικῇ πρεσβείᾳ προχθὲς, ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Μ. δουκὸς Μιχαὴλ Νικολάεβιτς, θεοῦ τοῦ μεγάλαιστᾶτου αὐτοκράτορος Νικολάου Β'.

Χοροστασίαι.—Εἰς δύο τῶν πανηγυριζόντων τῇ κυριακῇ, ὁ ἀρχαίμενος, ἱερῶν ναῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ πάτρωνος αὐτῶν ἀγίου Νικολάου, ἡ Α.Θ.Π. ἐχοροστάτησεν ἐν μέσῳ πυκνοτάτου ἐκκλησιασματος, ἐν μὲν τῷ ἐν Γαλατᾷ κατὰ τὸν ἐσπερινόν, ἐν δὲ τῷ τοῦ Τζιβαλίου κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν.

Ὀνοματικὰ ἐορταί.—Τῇ κυριακῇ, τὸν ἄγοντα τὴν ὀνοματικὴν ἐορτὴν αὐτοῦ πανιερ. μητροπολίτην Μαρωνείας κ. Νικόλαον ἐπεσκέψατο καὶ συνεχάρη ἡ Α.Θ.Π. τῇ δ' ἐπαύριον τηλεγραφικῶς συνεχάρη τῷ ἐορτάζοντι πανιερ. μητροπο-

λίτη Νεοκαισαρείας κ. Ἀμβροσίω. Ἀμφοτέροις οἱ τε σεβ. ἄρχιερεῖς καὶ πολλοὶ κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ἠύξαντο τὰ δέοντα. — Ἐπίσης ἠύξατο ἡ Α.Θ.Π. τὰ πρόσφορα τῇ ἑορτῇ διὰ τοῦ πανοσιολγ. Μ. πρωτοσυγγέλλου τοῖς ἐξ. Ν. Κοσμᾶ πασχ., καὶ Ν. Σγουρίδῃ ἐφέντῃ, καὶ τοῖς ἐριτίμοις κκ. Ν. Δ. Φωτιάδῃ καὶ Ν. Ἡλιάσκῳ, τοῖς δὲ λοιποῖς τῶν ἐγκρίτων ὁμογε- νῶν τοῖς ἑορτάζουσι διὰ τῶν ἱερολογ. πατριαρχικῶν διακόνων.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΑΡΓΙΑ. — Ψηφισθέντος ἐν τῇ βουλῇ τῶν ἐλ- λήνων τοῦ νόμου περὶ κυριακῆς ἀργίας, οὗ ἦν εἰσηγητὴς ὁ ἐντιμολ. Μ. ρεφερενδάρης τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ βουλευτῆς Ἐπιδιόρχου Λιμηρᾶς κ. Κωνστ. Παπαμιχαλόπουλος, τινὰ τῶν δημοτικῶν ἐν τῷ βασιλείῳ συμβουλίων καὶ πολλὰ σωματεῖα ὑπέβαλον τῇ κυβερνήσει τὴν παράκλησιν, ὅπως ἐφαρμοσθῇ καὶ παρ' αὐτοῖς ὁ νόμος· διότι, κατὰ τὸ 20 ἄρθρον αὐτοῦ, νῦν ἐφαρμοσθήσεται ἐν Ἀθήναις, Πειραιεὶ καὶ Βόλῳ. Ἐνθ' δ' ἐν τισὶ πόλεσιν ἡ τοῦ νόμου ζητεῖται ἐφαρμογὴ, ὁ πανιερ. ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας κ. Σεβαστιανός, καὶ διὰ συγγραφῆς καὶ διὰ κηρύγματος, ἔργῳ τε καὶ λόγῳ δῆλον, οὖν, μοχθεῖ ὑπὲρ τῆς καθιερώσεως τῆς χρησιμοποιοῦσας ὅλης τῆς ἡμέρας τῆς κυριακῆς πρὸς ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν οἰκοδομήν, καὶ πνευματικὴν ὠφέλειαν τῶν ὀρθοδόξων τῆς ποιμαντικῆς αὐτοῦ δικαιοδοσίας. Διότι, καθὼς καὶ ἐν ἄρθρῳ προγενεστέρῳ εἴπο- μεν, ἡ διδασκαλία τῆς Ἀγίας Γραφῆς περαίνει τὴν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναπαύσεως ἐπιδίωξιν τῶν μέσων τῆς ψυχικῆς ἡμῶν ἀνκπύξεως καὶ τῆς ἐποικοδομῆς, πάντοτε κατὰ τὰ δόγματα καὶ τὰς παραδόσεις καὶ τὰ διδάγματα τοῦ Εὐαγ- γελίου καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ πατέρων τῆς Ἐκκλη- σίας. Ἐὰν δὲ καὶ ζητῶσι καὶ ἐπιθυμῶσι τὴν τοιαύτην ἀνά- πτυξιν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ παιδαγωγίαν οἱ πτωχοὶ ἐργάται, οἱ κερδαίνοντες ἐν ἰδρώτι τοῦ προσώπου αὐτῶν τὸν ἐπιούσιον, οἱ τὸν ἁγιασμόν τῆς κυριακῆς θέλοντες, καθῆκον κρίνομεν τῶν ἐργοστασιαρχῶν καὶ τῶν κυρίων τῶν καταστημάτων, ἐν οἷς οὗτοι ἐργάζονται, νὰ ἀφήσωσιν αὐτοὺς ἐλευθέρους τὴν μίαν τῆς ἐβδομάδος ἡμέραν, ἐλαφρύνοντες τὸ ἄχθος τῶν ἐργα- τῶν καὶ μὴ ἐμποδίζοντες αὐτοὺς τῆς ἐκπληρώσεως τῶν κα- θηκόντων τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανοῦ. Μέγας ἀριθμὸς ἐργατῶν τοιούτων, ὑπηρετούντων ἰδίως ἐν παντοπωλείοις, οἰνοπωλείοις καὶ κρεοπωλείοις, παρχκαλοῦσι τὴν Α.Θ.Π. τὸν οἰκουμένικόν πατριάρχην νὰ συντελέσῃ πρὸ ἀπαλλαγῆν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἐν κυριακαῖς ἐργασίας, ἥτις ἀπομακρύνουσα αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἱερῶν νῶν κινδυνεύει ν' ἀποξενώσῃ τῆς ὁλομελείας τῶν χρι- στιανῶν, ἀφοῦ οὔτε ὁ ἐλάχιστος ἀπομένει καιρὸς πρὸς ἐκ- πλήρωσιν τῶν πρωτίστων χριστιανικῶν αὐτῶν καθηκόντων.

ΠΡΟΣ ΤΟΤΣ ΣΜΥΡΝΑΙΟΤΣ. — Σημείωσις ἀκρι- βῆς, ἐκ Σμύρνης ἀποσταλεῖσα, ἀναγράφει φοιτῶντας εἰς ξένας σχολὰς, ἐν Σμύρνῃ καὶ τοῖς περίξ **ἐπτακο- σίους ὀγδοῖκοντα πέντε** ἐλληνόπαιδας· τούτων εἰ- σὶν ἄρρενες μὲν 467, θήλειαι δὲ 318. — Ἐπτακόσιοι ὀγδοῖκοντα πέντε ὑπάρξεις ἀθῶναι, αἵτινες θέλουσιν ἀναδειχθῇ ἡμέραν τινὰ ἀρχηγοὶ οἰκογενειῶν καὶ κοινο-

τήτων ἴσως, κινδυνεύουσι νὰ λάβωσιν ἀνατροφὴν καὶ μόρφωσιν οὐχὶ τὴν ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῆς Ἐκ- κλησίας καὶ τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν παραδόσεων, ἀλλὰ ξέ- νην ἡμῖν καὶ πιθανώτατα ἐπιζημίαν τοῖς καθόλου συμφέρουσιν ἡμῶν, ὡς μελῶν τῆς μεγάλης ἐλληνι- κῆς ἐθνότητος. Οὔτε οἱ 183 ἄρρενες καὶ οἱ 180 θή- λειαι μαθηταὶ τῶν γαλλικῶν ἐν Σμύρνῃ σχολείων τῶν καλογηρικῶν ταγμάτων, οὔτε τῶν ἰταλικῶν καὶ τῶν γερμανικῶν οἱ 175, οὔτε τῶν ἀμερικανικῶν οἱ 247 δύνανται ν' ἀποδώσωσιν εἰς τὴν κοινωνίαν τὸν ἐλλη- νόπαιδα τοιοῦτον, οἷον παρέλαβον. Ὅσον καὶ ἂν ὑπο- τεθῶσι πλήρεις σοφίας οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν, οὐδέ- ποτε δύνανται νὰ λαλήσωσιν εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν ἐλληνοπαίδων μεθ' ἐλληνικοῦ συναισθή- ματος, θρησκευτικοῦ καὶ πατριωτικοῦ. — Καλὸν νὰ ληφθῇ καὶ ἐν Σμύρνῃ φροντὶς περὶ συστάσεως σχο- λῆς τῶν γλωσσῶν, νὰ μὴ καταβάλλωμεν τόσον οἰκ- τρὸν φόρον τῆς ἀναληγσίας ἡμῶν πρὸς τὰ πάτρια. Ἐλπίζομεν ὅτι θέλομεν ἀκούσει μετ' ὀλίγον τὴν ἰδρυσιν παιδευτικοῦ τινὸς ἰδρύματος μεταδίδοντος εἰς τοὺς ἐν Σμύρνῃ φιλομαθεῖς νέους καὶ γνώσιν γλωσ- σῶν καὶ γνώσιν τῶν πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλη- σίαν καθηκόντων, οἱ δὲ φιλογενέστατοι σμυρναῖοι ἀναμνησθήσονται βεβαίως ὅσων πρὸ ἐννευήκοντα σχεδὸν ἐτῶν ὁ μέγας ἱεροκήρυξ καὶ διδάσκαλος Κων- σταντῖνος ὁ ἐξ Οἰκονόμων ἔλεγε πρὸς τοὺς πάππους αὐτῶν. «Ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς σοὶ ἐχάρισε τὸ θεοῦ- τατον αὐτοῦ ὄνομα, νὰ ὀνομασθῇς σὺ καὶ πατὴρ εἰς τὴν γῆν, καθὼς ἐκεῖνος εἰς τὸν οὐρανόν. Πρώτιστον καὶ τελευταῖόν σου, λοιπὸν, ἔργον ἂς εἶναι νὰ παρα- στήσῃς τὸ χάρισμα αὐτοῦ ἄσπιλον καὶ ἀμόλυντον, ὅταν σὲ ζητήσῃ αὐτό».

ΕΘΝΙΚΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ ΣΥΣΣΕΙΤΙΟΝ. — Μετὰ πολ- λῶν ἐλπίδων ἀγαθῶν, ὑπὸ τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας τὰς διαθέρμους ἐγκαινισθέν, ἐπιτελεῖ λίαν ἀποτελεσματικῶς τὸν φιλάνθρωπον αὐτοῦ σκοπὸν τὸ δαπάναις τῶν ἐριτίμων κ. κ. Εὐσταθίου καὶ Μαρίας Εὐγενίδου, εἰς μνήμην τοῦ υἱοῦ αὐτῶν Παντιᾶ, συστήθεν Ἐθνικὸν Οἰκονομικὸν Συσσίτιον. Ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν τῆς φιλοπτώχου δεσποίνης κ. Εὐγενίδου, καὶ τῇ ἐκ τοῦ συνέγγυς φροντίδι ἐλλήνιδων αἰσθανομένων τὸ πρὸς τὴν ταλαιπωρουμένην ἀνθρωπότητα πᾶσι τοῖς χριστι- ανοῖς ἐπιβλλόμενον καθῆκον, ἄριστα τὸ Συσσίτιον ἐκπληροῖ τὸν εὐεργετικὸν αὐτοῦ προορισμόν. Ἀντὶ ποσότητος χρημα- τικῆς εὐτελεστάτης ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους μέχρις ἐννεακο- σίων, ἀπόρους σιτίζει καθ' ἑκάστην εὐλογοῦντας τὰ ὀνό- ματα τῶν ἱδρυτῶν, εὐχομένους πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ ἐλεους καὶ τῶν οἰκτιρῶν, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ υἱοῦ αὐτῶν. Τῶν ἐν τῷ Συσσίτιῳ μετεχόντων καθημερινῆς τρο- φῆς ἀπόρων, μαθηταὶ μὲν εἰσὶν οἱ πλείονες ὡς καὶ μαθητρίαι πολυάριθμοι δὲ ἐργάται καὶ ἐργάτριαι καὶ ἄλλων ἐπαγγελ- μάτων 554 (κατώτερος ἀριθμὸς) ἀναγράφονται οἱ πρασελόν-

τες τῇ 23 νοεμβρίου λήξαντος, 959 οἱ τῆς 1 δεκεμβρίου καὶ ὀλιγώτεροι κατὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας ταύτας (757 τῇ 5 τοῦ μηνὸς τούτου). Ὁ μέγας οὗτος ἀριθμὸς τῶν διὰ τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου καθιδρύματος εὐεργετουμένων λαλεῖ λίαν εὐγλώττως ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τῶν τοιούτων Συσσιτίων, ἡ δὲ ἐν τῇ ὁμογενεῖ κοινωνίᾳ λειτουργία αὐτῶν συνιστᾷ τὸ ἡμέτερον ἔθνος εἰς τὰ σύνοικα ὡς ἐπιδιδῶσκον τὴν βελτίωσιν, κατὰ τὸ δυνατόν, τῆς οἰκονομικῆς κακοδαιμονίας τῶν πασχόντων ἀδελφῶν ἡμῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΣΚΑΝΔΑΛΟΝ.—Ἀπὸ τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων ἤδη κατέστη γνωστὸν τὸ δημιουργηθὲν ἐν Λαρίσσει σκάνδαλον. ἔνεκα τῆς ἀποστολῆς ἐξάρχου τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ἐνυποστάτου ἢ ἀνυποστάτου κατηγοριῶν τινῶν κατὰ τοῦ πανιερ. ἐπισκόπου Λαρίσσης κ. Ἀμβροσίου. Καὶ τὴν ἄφιξιν καὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ συνοδικοῦ ἐξάρχου ἠδύνατο νὰ παρέλθῃ ὁ πανιερ. ἐπίσκοπος Λαρίσσης, ἐπιστέλλων τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ καθ' ὅσον πᾶς ἀρχιερεὺς ὀφείλει νὰ γράφῃ πρὸς σύνοδον ἱερὰν, ἣν ὁ τε συνοδικὸς τόμος τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ ὁ νόμος ὁ πολιτικὸς ἀναγνωρίζουσι διοικητικὴν ἀρχὴν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας. Εἶχε δικαίωμα νὰ ὑποβάλλῃ μυρίας τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ παρατηρήσεις καὶ παράπονα καὶ διαμαρτυρίας ἐναντίον τῶν κατ' αὐτοῦ, καθ' ἃ διατείνεται, βυρσοδομοῦντων. Ἀλλὰ τὸ ἄτοπον τῆς διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐκπομπεύσεως ὀνομάτων καὶ πράξεων μάλιστα, δι' ἃς ἐτέρους ἐγκαλεῖ, θέλει συνομολογήσει μεθ' ἡμῶν βεβαίως ὁ πανιερ. ἐπίσκοπος κ. Ἀμβρόσιος ὅταν παρέλθωσιν αἱ ἀμέσως γεννώμεναι στιγμιαῖαι ἐξάψεις καὶ ἀγανακτήσεις. Ἐπίσης ἑαυτὸν θέλει κατακρίνει κατὰ καιρὸν διὰ τὰς οὐχὶ φρονίμως δοθείσας συνεντεύξεις πρὸς δημοσιογράφους, οἵτινες ἀκολούθως παραδίδουσιν εἰς τὸ δημόσιον τὰ λεχθέντα μετὰ τινῶν σχολίων καὶ κρίσεων, ἃν ὅχι καὶ μετ' ἀφαιρέσεων ἢ προσθηκῶν. Πάντα ὅσα ἐγράφησαν οὕτως ἢ ἐν «ἀνοικταῖς ἐπιστολαῖς» καὶ πάντα ὅσα ἐλέχθησαν ἔπρεπε νὰ λεχθῶσιν ἐν συνεδρίᾳ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, οὐχὶ δὲ νὰ δημιουργήσωσι σκάνδαλον, δυνάμενον νὰ δώσῃ τοῖς πολεμίοις ἡμῶν λαβὴν εἰς μομφὰς ἢ κατηγορίας.

Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων

Συνοδικὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων διωρίσθησαν ἐσχάτως οἱ πανοσλγ. ἀρχιμανδρίται κκ. Γεράσιμος ὁ παρασκευοφύλαξ τοῦ πανιέρου ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, Ἀγαθάγγελος ἡγούμενος τῆς ἱερᾶς μονῆς Γαλιλαίας, Παντελεήμων πρῶτος ἐξάρχος τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Τηγανίῳ καὶ Ἰάκωβος Ἀρχατζικάκης, διευθυντὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐν τῇ Ἀγίᾳ Πόλει σχολῆς.

Ἐξάρχος τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Κύπρῳ διωρίσθη συνοδικῶς ὁ ὁσιολογ. διάκονος κ. Δαμασκηνός, ἀντὶ τοῦ τέως τοιούτου πνευ. ἀρχιμ. κ. Γενναδίου Ζερβουδάκη.

Ἀρχιεραγματεὺς τοῦ ἱεροῦ Κοινοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου διωρίσθη συνοδικῶς ὁ τέως ὡς ἀναπληρωτὴς ἐργαζόμενος ἐν τῇ θέσει ταύτῃ πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Κελαδίων.

Ἐφορος τοῦ νοδοκομείου τοῦ ἱεροῦ Κοινοῦ διωρίσθη ὁ πνευ. ἀρχιμ. καὶ δραγουμάνος κ. Εὐδωρος.

Ἀφίκοντο εἰς τὴν Ἀγίαν Πόλιν περὶ τὰ μέσα Σεπτεμβρίου ὁ πανιερ. μητροπολίτης Ναζαρέτ κ. Θεοφάνης —περὶ τὰς ἀρχὰς δ' ὁκτωβρίου παρελθόντος ὁ πανιερ. ἀρχιεπίσκοπος Ἰορδάνου κ. Μελέτιος.

Σπύλαιον τῆς Γεννήσεως.—Ἐκ τοῦ τελευταίου τεύχους τῆς ἐπισήμου «Νέας Σιών» τῶν Ἱεροσολύμων μανθάνομεν ὅτι, τῇ 26 προπαρελθόντος ὁκτωβρίου, μετὰ προηγηθείσαν ὑπὸ τοῦ ἐξοχ. διοικητοῦ τῆς Ἀγίας Πόλεως δῆλωσιν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἀγίαν Βηθλεὲμ ὁ διερχόμενος τῆς διοικήσεως Πισάρας ἐφέντης, οἱ δραγουμάνοι τοῦ ἡμετέρου, λατινικοῦ καὶ τοῦ ἀρμενικοῦ μοναστηρίου καὶ ὁ διερχόμενος τοῦ γενικοῦ προξενείου τῆς Γαλλίας, ἐπὶ παρουσίᾳ δ' αὐτῶν καὶ τοῦ μουδέρου Βηθλεὲμ καὶ τῶν προϊσταμένων τῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τριῶν μοναστηρίων, ἐγένετο ἐν τῇ Σπηλαίῳ τῆς Γεννήσεως ὑπὸ εἰδικοῦ τῆς δημαρχίας ὑπάλληλου ἢ στερεώσεως ἐνός ἐκ τῶν πλαγίων ἡλῶν τῶν πρὸς τὸ βάθος τοῦ Ἀστέρος.

Ἐκκλησία Ἑλλάδος.

Ἐπισκοπὴ Λευκάδος Ἰθάκης.—ὑπὲρ τῆς αὐστηρᾶς τηρήσεως τῶν τυπικῶν διατάξεων μεριμνῶν ὁ πανιερ. ἐπίσκοπος Ἰθάκης καὶ Λευκάδος κ. Δανιὴλ Σουλίδης συνέταξε κανονισμόν, ὃν ὑποχρεοῦνται νὰ τηρῶσιν οἱ ἐν τοῖς ναοῖς τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ λειτουργοῦντες ἱερεῖς. Ἐν τῷ κανονισμῷ τούτῳ καθορίζεται καὶ περὶ τῶν ἱεροψαλτῶν ὅτι ὀφείλουσι νὰ παρειαίρωνται τακτικῶς ἐν ταῖς ἀκολουθίαις ψάλλοντες πάντοτε κατὰ τὸ σεμνὸν βυζαντινὸν ὕψος, ὑπακούοντες δὲ ταῖς ὑπὸ τῶν εὐλαβεστάτων ἐφημερίων διδομέναις εἰς αὐτοὺς ὁδηγίαις.

Ἐκκλησίαι ἐν τῇ διασπορᾷ

Ἑλληνικαὶ κοινότητες ἐν Ἀμερικῇ.—Ἀπὸ τῶν ἐφημερίδων ἐμάθομεν ὅτι διωρίσθησαν ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προϊστάμενοι τριῶν ἑλληνικῶν ἐν Ἀμερικῇ κοινοτήτων ὁ πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἀνθιμος Ἰωαννίδης τῆς ἐν Μάντζεστερ—ὁ ὁσιολ. ἱερομόναχος καὶ ἐκ τῶν ἀδελφῶν τῆς ἐν Πάτρῳ γεραρᾷ μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου κ. Παρθένιος Κολώνης τῆς ἐν Μιλιγουόκη, ἀντικαταστήσας τὸν εἰς Μάντζεστερ μετατεθέντα—καὶ τῆς ἐν Δένδερ νεοσυντάκτου κοινότητος ὁ ἐκ τῶν ἀδελφῶν τῆς ἱερᾶς βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς μονῆς τοῦ Μ. Σπηλαίου καὶ διδάκτωρ τῆς θεολογίας πνευ. ἀρχιμ. κ. Θεόφιλος Τσεκούρης.

ΛΥΣΙΣ ΑΠΟΡΙΑΣ
ΠΕΡΙ ΚΩΛΥΜΑΤΟΣ ΓΑΜΟΥ ΕΝΕΚΑ
ΟΙΟΝΕΙ ΑΓΧΙΣΤΕΙΑΣ ΕΚ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ

Ἑρώτησις

§ 1.

«Ὁ ἀδελφὸς τοῦ Παύλου **Πέτρος** εἶχε σύζυγον τὴν **Ἑλένην**, τὴν ὁποίαν διεζεύχθη. Ἡ **Ἑλένη**, μετὰ τὴν διάζευξίν της, ἔλαβε δεύτερον σύζυγον τὸν **Μάρκον**, μεθ' οὗ ἔτεκε θυγατέρα τὴν Σοφίαν. Δύναται ὁ Παῦλος νὰ λάβῃ νομίμως εἰς γάμον τὴν Σοφίαν;

Κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην, ὑπάρχει ἀγχιστεία μεταξὺ τοῦ Παύλου καὶ τῆς Σοφίας εἰς βαθμὸν τρίτον· καθ' ὃν δὲν ἐπιτρέπεται ὁ γάμος. Δύο ἀδελφοὶ Παῦλος καὶ Πέτρος δὲν δύνανται νὰ λάβωσι μητέρα (Ἑλένην) καὶ θυγατέρα (Σοφίαν)».

Ἀπάντησις

§ 2.

Πρὸς λύσιν ζητήματος ἀφορῶντος κώλυμα γάμου ἔνεκα συγγενείας, δεόν νὰ ὀρίζωμεν

α') τὸ εἶδος τῆς συγγενικῆς σχέσεως, ἣτις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν προσώπων, ὧν μελετᾶται ἡ γαμικὴ ἔνωσις

β') τὸν βαθμὸν τῆς σχέσεως ταύτης καὶ

γ') ἂν ἐν τῷ παρουσιαζομένῳ βαθμῷ ἐπιτρέπεται ὁ γάμος.

Πρὸς τοῦτο ὁμῶς ὀφείλομεν νὰ γινώσκωμεν καλῶς τὰ διάφορα εἶδη τῆς συγγενείας, τὰ περὶ βαθμολογίας καὶ ἐν γένει τὰ περὶ κωλυμάτων τοῦ γάμου.

Γενικαὶ γνώσεις καὶ πρόχειρος ἀνάγνωσις τοῦ σχετικοῦ πρὸς τὸ ζήτημα κεφαλαίου, οὐδαμῶς ἐπαρκοῖσι· ἀπαιτεῖται ἐπισταμένη καὶ ἐμβριθὴς μελέτη.

§ 3.

Ἐπὶ τοῦ ἀπασχολοῦντος ἡμᾶς θέματος, ὀφείλομεν νὰ μελετήσωμεν πρὸς τοῖς ἄλλοις, εἰδικῶς καὶ ἐπισταμένως καὶ ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ, τὰ περὶ ἀγχιστείας καὶ οἰονεὶ ἀγχιστείας ἐκ διαζυγίου· ἰδίᾳ δὲ νὰ κατανοήσωμεν καλῶς καὶ ἐντελῶς

Α') τὸν ὀρισμὸν τῆς ἀγχιστείας

Β') ἂν ἀναιρῆται ἡ ἀγχιστεία

Γ') τὸν ὀρισμὸν τῆς οἰονεὶ ἀγχιστείας ἐκ διαζυγίου

Δ') μεταξὺ τίνων προσώπων περιορίζεται τὸ κώλυμα γάμου, ἐν τῇ οἰονεὶ ἀγχιστεία ἐκ διαζυγίου.

Καὶ εἰς τὴν μελέτην ταύτην βαίνομεν ἤδη.

§ 4.

Α') Περὶ τοῦ ὀρισμοῦ τῆς ἀγχιστείας.

Ἀγχιστεία λέγεται ἡ ἐκ τοῦ γάμου προκύπτουσα σχέσις μεταξὺ τοῦ ἐνὸς τῶν συζύγων καὶ τῶν συγγενῶν τοῦ ἐτέρου· πρὸς δὲ ἡ μεταξὺ τῶν συγγενῶν τοῦ ἐνὸς τῶν συζύγων καὶ τῶν συγγενῶν τοῦ ἐτέρου.

Λ. χ. ἀγχιστεία ἐστὶν ἡ σχέσις τοῦ γαμβροῦ πρὸς τὸν πενθερόν του· πρὸς τὴν γυναικαδέλφην του· πρὸς

τὴν ἀνεψιὰν τῆς γυναικὸς του· πρὸς τὴν ἐξαδέλφην τῆς γυναικὸς του· καὶ καθεξῆς. — Ἡ σχέσις τῆς ἀδελφῆς, πρὸς τὸν πενθερόν της ἀδελφῆς της· πρὸς τὸν ἀνδράδελφον τῆς ἀδελφῆς της, καὶ καθεξῆς.

Πρὸς εὐκολωτέραν δὲ κατανόησιν, ἔστω καὶ τὸ ἐξῆς παράδειγμα.

Λάβωμεν τὸ ἀνδρόγυνον **Πέτρον** καὶ **Ἑλένην**. Ὁ **Πέτρος** εἶνε ἀγχιστεὺς τῶν γονέων, πάππων, ἀδελφῶν, θείων, ἀνεψιῶν, ἐξαδέλφων καὶ λοιπῶν συγγενῶν τῆς γυναικὸς του **Ἑλένης**· προσέτι δὲ καὶ οἱ γονεῖς, πάπποι, μάμμαι, ἀδελφοὶ, ἀδελφαί, θεῖοι, θείαι, ἀνεψιοὶ, ἀνεψιαί, ἐξαδέλφοι, ἐξαδέλφαι καὶ λοιποὶ συγγενεῖς τοῦ **Πέτρου** εἰσὶν ἀγχιστεῖς, πρὸς τε τὴν **Ἑλένην** καὶ πρὸς ὅλους τοὺς εἰρημένους καὶ λοιποὺς συγγενεῖς αὐτῆς, καὶ τὰνάπαλιν.

§ 5.

Β') Ἀν ἀναιρεῖται ἡ ἀγχιστεία.

Ἡ ἀγχιστεία δὲν ἀναιρεῖται διὰ τοῦ θανάτου, ἢ διαζυγίου, ἢ ἄλλως γενομένης λύσεως τοῦ γάμου, ἐξ οὗ παρήχθη.

Χάριν σαφηνείας, καὶ πρὸς εὐκόλον κατανόησιν τοῦτου, ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ **Πέτρος**, σύζυγος τῆς **Ἑλένης** ἀπέθανεν.

Ἡ ἀγχιστία τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, πρὸς τὴν χήραν τοῦ **Ἑλένης** καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς, καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται, ἄνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ, καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀλλοιώσεως. Ὑφίσταται δε, οὐ μόνον μεταξὺ τῶν πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ **Πέτρου** ὑπαρχόντων συγγενῶν τῶν δύο οἰκογενειῶν τοῦ ἀνδρογύνου (**Πέτρου** καὶ **Ἑλένης**), ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, γεννηθέντων **μηδὰ μὴ ἐξαιρουμένων καὶ τῶν τέκνων τῆς Ἑλένης** ἅτινα ἔτεκεν αὕτη μετ' ἄλλου ἀνδρὸς, ὃν ἔλαβε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ **Πέτρου**.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ **Παῦλος**, ἀδελφὸς τοῦ ἀποθανόντος **Πέτρου**, δὲν δύναται νὰ λάβῃ εἰς γάμον τὴν **Ἀνναν**, ἀδελφὴν τῆς νύμφης τοῦ **Ἑλένης**. Βαθμὸς 4ος. — Οὔτε τὴν **Θέκλαν**, θυγατέρα τῆς **Ἑλένης**, ἣν ἔτεκεν αὕτη μετ' ἄλλου ἀνδρὸς, ὃν ἔλαβε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρώτου συζύγου της **Πέτρου**. Βαθμὸς 3ος. — Οὔτε τὴν **Μάρθαν**, θυγατέρα τῆς **Θέκλης**. Βαθμὸς 4ος.

Ἐπίσης ἡ ἀγχιστεία ἐξακολουθεῖ ὑφυσταμένη μεταξὺ τῶν συγγενῶν τῶν δύο οἰκογενειῶν, (τοῦ **Πέτρου** καὶ τῆς **Ἑλένης**) καὶ μετὰ τὸ διαζύγιον τοῦ **Πέτρου** καὶ τῆς **Ἑλένης**. Τῶν τε πρὸ τοῦ διαζυγίου ὑπαρχόντων καὶ τῶν μετὰ ταῦτα γεννηθέντων. **Ἐξαιρουμένων τῶν προσώπων μεταξὺ τῶν ὁποίων γεννᾶται οἰονεὶ ἀγχιστεία**, περὶ ἧς κατωτέρω.

(τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές)

† Ο Παμφίλου ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΣ

ΚΥΡΙΑΚΑ ΚΑΙ ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Τὸ παλαιότερον νυκτερινὸν σχολεῖον εἶναι, δὲν ἀμφιβάλω, ἑλληνικῆς ἐφευρέσεως.

Τὸ ἀπεθνήκτισε τὸ δημῶδες ποιημάτιον, τοῦ ὁποῦ τοὺς ἀφελεῖς στίχους ἐμάθομεν ὅλοι ἀπὸ τοῦς γονεῖς μας καὶ τὸ ὁποῖον ἐνέπνευσε τὸν ὀνομαστότερον τῶν νεωτέρων ἑλλήνων ζωγράφων—τὸν Γύζην—διὰ τὴν ἱστορίαν τὸ «μυστικὸν σχολεῖον».

Εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ἐβασίλευε ζοφερώτατον τὸ σκότος τῆς δουλείας. καθ' ὃν χρόνον οὔτε πετρέλαιον ὑπῆρχε, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον φωταέριον ἢ ἡλεκτρικὸν φῶς ἢ λαμπτήρες λουξ διὰ τὴν φωτίσθαι τὰς διττῶς σκοτεινὰς νύκτας, οἱ πρόγονοι ἡμῶν δὲν ἐδίσταζον νὰ διασχίζωσι τὰς ἀτραπούς τῶν πόλεων ἢ τῶν χωρίων των, μὲ μόνον ὁδηγὸν καὶ προστάτην τὸ φέγγος τῆς σελήνης, διὰ τὴν φθάσωσι τὴν πρωχικὴν Ἐκκλησίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ παρὰ τὴν ὁποίαν ὁ γηραιὸς ρασοφόρος τοὺς ἀνέμενε διὰ τὴν τοὺς διδάξῃ, ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῆς κανδήλας ἢ τοῦ κηρίου, τὰ γράμματα καὶ τὰ πράγματα τοῦ Θεοῦ!

Οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι παρῆλθον τώρα. Μεγαλοπρεπῆ καὶ υπερήφανα, ὑπὸ τὸ ἀπλετόν φῶς τοῦ ἡλίου, λειτουργοῦσι σήμερον τὰ σχολεῖα τοῦ Γένους, σκορπίζοντα φῶς περισσὸν εἰς τὰ τέκνα του. Δὲν ἔχομεν ἄδικον νὰ ἐξαίρωμεν τὴν πρόοδον ἡμῶν ταύτην καὶ δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς ἀληθείας ὁ Fischer—ὁ γερμανὸς γεωγράφος τῆς ἑλληνικῆς χερσονήσου,—ἰσχυρίζομενος ὅτι παρ' ἡμῖν ἀνάγκη νόμου ἐπιβάλλοντος τὸ ὑποχρεωτικὸν τῆς παιδείας δὲν ὑφίσταται, ἀφοῦ τόσοι μέγας εἶναι ὁ πρὸς αὐτὴν ἔρως ἡμῶν.

Καὶ ὅμως! Μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναλφαβήτων μας καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μόλις δυναμένων νὰ ἀναγνώσκωσι ἢ νὰ γράψωσι καὶ μηδεμίαν ἄλλην ἐχόντων μόρφωσιν δὲν εἶναι μικρὸς· χρέος δὲ ἔχομεν πάντες νὰ συντελέσωμεν ὅπως ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς φθάσῃ εἰς τὸ μηδέν. Πρὸς τοῦτο οὐδὲν ἄλλο σχεδὸν μέσον ὑπάρχει διὰ τοὺς ἡδὴ προκεχωρηκότας τὴν ἡλικίαν, εἰμὴ ἡ ἱδρυσις νυκτερινῶν καὶ κυριακῶν σχολείων.

Τοιαύτην εἶχε τὴν ἀρχὴν καὶ ἡ ἱδρυσις τοῦ πρώτου κυριακοῦ σχολείου ἐν ἔτει 1780 ἐν Ἀγγλίᾳ, χώρα, ἐν τῇ ὁποίᾳ σχετικῶς πολὺ ἀργὰ ἐνομοθετήθη τὸ ὑποχρεωτικὸν τῆς σχολικῆς φοιτήσεως. Τούναντίον ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου πολὺ ἐνωρίτερον ἡ ἀνάγκη τοῦ ὑποχρεωτικοῦ τῆς παιδείας ἀνεγνώρισθη καὶ ἐθεσπίσθη, τὰ κυριακὰ καὶ νυκτερινὰ σχολεῖα, τὰ ὁποῖα ἐπίσης πολὺ πρότερον ἰδρύθησαν ἢ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ, εἶχον ἐξ ἀρχῆς σκοπὸν οὐχὶ τὴν διάδοσιν τῶν στοιχείων τῆς μαθήσεως εἰς τοὺς ἐνήλικας ἀγράμματούς, ἀλλὰ τὴν ἐπανάληψιν καὶ στερέωσιν τῶν μεμαθημένων καὶ τὴν ἐπέκτασιν καὶ εὐρυσιν αὐτῶν, εἰς τοὺς ἐκ τῆς δημοτικῆς σχολῆς ἀποφοιτήσαντας. Τοιοῦτον χαρακτῆρα φέρουσι σήμερον καὶ τὰ νυκτερινὰ σχολεῖα ἐν Γερμανίᾳ, τὰ ὁποῖα καὶ ὀνομάζονται πλέον συμπληρωματικὰ τῆς μορφώσεως σχολεῖα (Fortbildungsschule), ἐνῶ τὰ—κατὰ τὸ

ἀμερικανὸν πρότυπον—κυριακὰ λεγόμενα δὲν εἶναι εἰμὴ εἰδικὰ διὰ τὰ παιδία θρησκευτικὴ ἀκολουθία καὶ διδασκαλία.

Ἡμεῖς ἀπόλυτον καὶ ἐπείγουσαν ἀνάγκην ἔχομεν τῶν ἱδρυμάτων τούτων ὑπ' ἀμφοτέρας αὐτῶν τὰς μορφάς: καὶ τῶν μελλόντων νὰ παράσχωσι τὰ στοιχεῖα ἀναγνώσεως, γραφῆς, ἀριθμητικῆς καὶ θρησκευτικῆς διδασκαλίας, καὶ ἐκείνων, ἅτινα προώρισται νὰ ἐπεκτείνωσι τὰς γνώσεις τῶν ὁπωσδήποτε κεκτημένων μόρφωσιν τινα.

Ἀμφοτέρα τὰ εἶδη ταῦτα τῶν νυκτερινῶν καὶ κυριακῶν σχολῶν δὲν εἰσάγονται διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν.

Ἐπὶ δεκαετηρίδας ἤδη λειτουργοῦσι, χάρις εἰς τὴν ποιητικὴν καὶ φιλόφρονον ψυχὴν τοῦ Βασιλεῖαδου, τὰ νυκτερινὰ σχολεῖα τῶν ἀπόρων παιδῶν ἐν τῇ «Πάρνασσῳ», ἀπὸ οὐκ ὀλίγον δὲ ἐτῶν ἐν Μακροχωρίῳ, χάρις εἰς τὸν ἀκάματον ζῆλον τοῦ ἱερτικῶς προύσταμένου, ἐργάζεται παρομοίᾳ σχολῇ, ἥς ὁμοίᾳ ἰδρύθη ἀργότερον ἴσως ἐν Σάμῳ, ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐν Νάουσῃ, ἐν Καβάλλῃ (ὅπου, ὡς καὶ ἐν Νάουσῃ, καὶ κυριακὴ σχολὴ ἔζησεν ἐπὶ ἔτος χάριν τῶν ἐν τοῖς ἐργοστασίοις ἀπασχολουμένων θυγατέρων τοῦ λαοῦ), ἐν Κοζάνῃ καὶ, πέρυσιν, ἐν Σταυροδρομίῳ (ὑπὸ τοῦ Ἑλλ. Φιλολογ. Συλλόγου). Τῆς δευτέρας κατηγορίας νυκτερινὰς σχολὰς ἱδρύσει καὶ συντηρεῖ ἡ ἐν Ἀθήναις Βιοτεχνικὴ Ἑταιρεία, ἀποβλέπουσα ἰδίως εἰς μικροβιομηχάνους, καὶ τὸ ἐνταῦθα Ζωγράφειον, διοργανῶσαν νυκτερινὴν διδασκαλίαν, ἐπὶ ἰδίῳ διδάκτροις, τῆς ἀγγλικῆς, τῆς γαλλικῆς καὶ τῆς κατασκευογραφίας. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Φιλολογικῇ Συλλόγῳ πρὸ ἐτῶν ὁ Ἀπόστολος Φωτιάδης ἐδίδασκε δωρεὰν τὴν νύκτα τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν, ὡς πολὺ πρὸ αὐτοῦ ἐπὶ πενταετίαν ὁ Στέφανος Νούκας διετήρει ἀφιλοκερδῶς κυριακὴν σχολὴν (τοῦ πρώτου εἶδους) ἐν Μουχλίῳ τῆς Πόλεως.

Εἴπομεν ὅτι ἡ ὑπὲρ τῶν νυκτερινῶν σχολῶν κίνησις δὲν εἶναι νέα οὔτε ἐν τῇ κλίματι ἡμῶν. Ἀλλὰ διὰ τῆς προτάσεως τοῦ γεραροῦ ἡμῶν πατριάρχου, ἣν ὁμοθυμῶς ἀπεδέχθη καὶ υἱοθέτησεν ἡ Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ, αἱ σχολαὶ αὗται ἐπισημοποιοῦνται καὶ τίθενται ὑπὸ τὴν ἀμεσον προστασίαν καὶ ἀντίληψιν τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν ἀρχῶν.

Καθῆκον νῦν ὅλων τῶν κατὰ τόπους φιλοτίμων πολιτῶν εἶναι νὰ συνδράμωσι τὸ ἔργον τοῦτο.—Ὅχι διὰ χρηματικῶν εἰσφορῶν· τὸ δι' ἐκάστην νυκτερινὴν σχολὴν ἀπαιτούμενον χρῆμα εἶναι τόσον μηδαμινόν (15—20 λίραι ἑτησίως!)—μικρὰ τις ἀντιμισθία εἰς τὸν διδάσκαλον καὶ τὸν ἐπιστάτην καὶ ἡ δαπάνη τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς θερμάνσεως—ὥστε οὐδὲ λόγος περὶ αὐτῶν δύναται νὰ γίνη. Ἀλλὰ, εἶναι ἀνάγκη νὰ κατανοηθῇ ὅτι δὲν εἶναι οὕτοια ἡ ἱδρυσις καὶ συντήρησις νυκτερινῶν καὶ κυριακῶν σχολείων καὶ ὅτι τούναντιον εὐκολώτατα διὰ τῆς ἀποκτήσεως τοιούτων ἱδρυμάτων θ' ἀπαλλάξωμεν ἐκ τῆς ἀμαθείας μὲν μυριάδας ἀνθρώπων, θὰ σώσωμεν δ' ἐκ φθοροποιῶν κέντρων χιλιάδας ψυχῶν καὶ θὰ δειξώμεν εἰς ἐκείνους, οἵτινες τὰ πάντα περιμένουσιν ἐκ τῶν συνήθων σχολείων, ὅτι, παρὰ τὴν ἐπιβαλλομένην αὐτῶν σύνταξιν καὶ μεταρρυθμισιν, ἀπαιτοῦνται πολλὰ ἄλλα πράγμα-

τα διὰ τὰ πλησιάζωμεν τὰ ἀποτελέσματα, εἰς τὰ ὅποια φθάνουσιν οἱ ἐσπέριοι λαοὶ μετ' αἰώνων ἐλευθέραν ζωὴν καὶ δρᾶσιν, ἐν μέσῳ περιέχοντος λογίου καὶ ἀνεπτυγμένου.

— Ἐάν ἐν Γερμανίᾳ, ἔνθα — πλὴν τῆς Βαυαρίας, ὅπου τὰ ἔτη τῆς ὑποχρεωτικῆς σχολικῆς φοιτήσεως εἶναι ἐπτὰ — μετὰ ὀκταετῇ ὅλην γενικὴν παιδείαν, κρίνεται ἀναγκαῖα καὶ ὑποχρεωτικὰ τὰ συμπληρωματικὰ σχολεῖα, εἰς τὰ ὅποια ἡ διδασκαλία τῆς γλώσσης καὶ πάλιν δὲν κατέχει μικρὸν μέρος, τί πρέπει νὰ εἴπωμεν ἡμεῖς οἱ ἀπαιτοῦντες τὰ πάντα παρ' ἀτελεστάτων σχολείων μὲ ἐξαετῇ τὸ πολὺ φοίτησιν, μὲ πανεπιστημιακὰς διακοπὰς καὶ μὲ ἀτελεστάτην ἐπίβλεψιν;

Ἀλλὰ καὶ ἐάν εἰς τοὺς χρόνους τῆς βαθυτάτης δουλείας ἡ νυκτερινὴ σχολὴ ἦτο ἡ σχολὴ τῶν ἐλλήνων, εἶναι ἄρα γε βαρὺ ν' ἀπαιτήσῃ τις σήμερον ὡς συμπλήρωμα τῆς σχολῆς τῆς ἡμέρας τὴν σχολὴν τῆς νυκτός; Καὶ ὅπου ἀκόμη τὰ μέσα τοῦ φωτισμοῦ τῶν ὁδῶν εἶναι ἀτελῆ, τὸ φεγγαράκι καὶ τὸ κηράκι εἶναι ἔτοιμα νὰ μᾶς φέγγωσι, νὰ πηγαινῶμεν εἰς τὸ σχολεῖον διὰ νὰ μανθάνωμεν τὰ πράγματα τοῦ Θεοῦ! Ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχωμεν φλόγα ἐντὸς τῆς ψυχῆς ἡμῶν!

Σ.

Η ΑΓΙΟΤΑΦΙΤΙΚΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ

(συνέχεια ἀπὸ τοῦ 48 τεύχους καὶ τέλος)

Δαπανᾷ δὲ ἡ Ἀδελφότης πολλῶν πλείονα τῶν προσόδων αὐτῆς, ἔχουσα ἐτήσιον προϋπολογισμόν δαπανῶν ἐξ 80,000 περίπου λιρῶν, ἐνῶ αἱ σταθεραὶ αὐτῆς πρόσδοι δὲν ὑπερβαίνουνσι τὰς 40—50,000 λιρῶν. Ἐντεῦθεν συμπληροὶ μὲν ἐν μέρει τὸ ὑπόλοιπον τῶν δαπανῶν ἐκ τῶν ἐκτάκτων προσφορῶν τῶν εὐλαβῶν προσκυνητῶν, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ ἐτήσιου ἐλλείμματος, καταβαρύνεται ὑπὸ δυσδαστάτου χρέους, μικρὸν ἀνακουφισθεῖσα ἐσχάτως ἐκ τοῦ δανείου τοῦ ὁμογενοῦς κ. Γ. Ζερβουδάκη, ἐκ τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ὁποῦ ἐξαχρᾷται ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς Ἀδελφότητος ἀπὸ τοῦ πιέζοντος αὐτὴν χρέους. Μέγα μέρος τῶν δαπανῶν τῆς Ἀδελφότητος ἀπαιτεῖ ἡ ποιμαντικὴ διακυβέρνησις τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ, διότι ἐν Παλαιστίνῃ δὲν συμβαίνει, ὅτι ἐν ἄλλαις χώραις, διότι ἡ Ἐκκλησία συντηρεῖ τὸν λαόν. Ἐν Παλαιστίνῃ ἡ Ἀδελφότης παρέχει χορηγίας καὶ βοηθήματα, εἰς στρατιωτικούς φόρους τῶν ὀρθοδόξων, εἰς καθημερινὴν βοήθειαν ἄρτου, εἰς τακτικὰς μηνιαίας χορηγίας τῶν πενестέρων, εἰς ἑκτακτὰ βοηθήματα καὶ ἐλέη, εἰς ἐνοικία διὰ τὰς κατοικίας τῶν ὀρθοδόξων τῆς Ἱερουσαλῆμ. Μόνον διὰ τὰ ἐνοικία ταῦτα, δαπανᾷ ἡ Ἀδελφότης ἐπέκεινα τῶν 6,000 λιρῶν ἐτησίως, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν μοναστηριακῶν οἰκιῶν, ἐν αἷς πλούσιοι καὶ πένητες διαμένουσι δωρεάν. Τούτων τινὲς ἔχοντες οἰκίας ἐνοικιάζουσιν αὐτὰς εἰς τὸ μοναστήριον καὶ λαμβάνουσι πάλιν παρ' αὐτοῦ χρήματα δι' ἐνοίκιον. Μέγα ποσὸν χρημάτων ἀπαιτεῖται ἐπίσης διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ναῶν καὶ τοῦ κλήρου τῆς Ἱερουσαλῆμ καὶ τῶν ἐπαρχιῶν. Ἡ Ἀδελφότης ἰδρύει καὶ συντηρεῖ τοὺς νχοὺς, μισθοδοτοῦσα τοὺς εἰς 150 περίπου ἀνερχομένους ἐγγάμους ἱερεῖς ἐν 22 ἐπαρχίαις. Ἡ

Ἀδελφότης ἐπίσης δαπανᾷ διὰ τὰ νοσοκομεῖα καὶ φαρμακεία καὶ διὰ πάντα πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν καὶ παροικιῶν τὰ σχολεῖα, μισθοδοτοῦσα τοὺς διδασκάλους. Συντηροῦνται δὲ ὑπ' αὐτῆς καθ' ὅλην τὴν Παλαιστίνην ἐπέκεινα τῶν 80 σχολείων. Οὕτως ὥστε ἡ Ἀδελφότης ἔχει ἀνάγκην ἐκτὸς τῶν ἐκτάκτων δαπανῶν, περί τὰς 25,000 λιρῶν τακτικῆς δαπάνης χάριν τοῦ λαοῦ. Ἐπίσης ἔχει ἀνάγκην δαπανῶν πρὸς συντήρησιν τῶν Προσκυνημάτων, μοναστηρίων καὶ τῶν ἐκτὸς τῆς Παλαιστίνης μετοχίων καὶ ἐξερτημάτων, πρὸς περιποίησιν τῶν προσκυνητῶν καὶ τὴν περίθαλψιν τῶν ἀπόρων ἐξ αὐτῶν, οἵτινες πολλάκις καὶ τὸν ναῦλον λαμβάνουσιν ἐπιστρέφοντες, πρὸς συντήρησιν τῆς ἰδιοκτησίας καὶ πρὸς πληρωμὴν φόρων εἰς τὴν Κυβέρνησιν, πρὸς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, διεξαγομένην διὰ τῶν ἐπιτροπειῶν ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν, ἐπὶ τῶν κτημάτων, ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ τῶν διαφορῶν τμημάτων τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς διοικήσεως τῆς Ἀδελφότητος. Σχετικῶς ἐλαχίστη εἶνε ἡ δαπάνη πρὸς συντήρησιν τῶν ἀδελφῶν, ἡ δὲ διεξαγωγὴ προσκυνηματικῆς ζήτηματος ἐν Ἱερουσαλῆμ ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπαιτεῖ ἐκάστοτε δαπάνην, ἥτις εἶνε ἀδύνατον νὰ προϋπολογισθῇ, ἕνεκα τῆς διαφορῆς φύσεως τῶν παρουσιαζομένων ἀξιώσεων παρὰ τῶν ἑτεροδόξων.

Ἀδύνατον δὲ καθόλου εἶνε νὰ ὑπολογίσῃ τις καὶ ἐπακριβῶς ἐκτίμησῃ τὴν ἀξίαν τῶν θυσιῶν αἵματος καὶ χρήματος πρὸς διάσωσιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐν τοῖς ἀγίοις τόποις καὶ τῶν Προσκυνημάτων. Ἀλλὰ τ' ἀνωτέρω εἰρημέναι ἱκανῶς ὑποδεικνύουσι τοῖς ἀγαπῶσι τὴν ἀλήθειαν καὶ μὴ παραπλανημένοις ὑπὸ τοῦ ψεύδους πόσον ἀδικοὶ εἶνε αἱ κατηγορίαι, ὡς ἐκσφενδονίζουσι κατὰ τῆς Ἀδελφότητος τῆς Ἀγιοταφικῆς ἄνθρωποι τινες ὀλεθριωτάτους ἐπιδιώκοντες σκοπούς. Ἡ Ἀδελφότης ἔχει ἐλλείψεις, ὧν δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένος, δυστυχῶς, ὁ κλῆρος καθόλου, ἀλλ' αἱ ἐλλείψεις αὗται δὲν δικαιολογοῦσι τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἱεροσολύμων ἀπ' αἰώνων κρατοῦντος καθεστώτος, εἰς τὸ ὅποιον ὀφείλουσιν οἱ ὀλίγοι ὀρθόδοξοι τῆς Παλαιστίνης τὴν ἐν τῷ χριστιανισμῷ καὶ ἐν τῇ ὀρθοδόξῃ παραμονὴν αὐτῶν. Οἱ δὲ ζητοῦντες τὴν κατάλυσιν αὐτοῦ, ὅπως εἰκνῆποτε πρόφασιν, καὶ παροξύνοντες τὸν ἀδικαιολόγητον ἐν Παλαιστίνῃ φυλετικὸν ἀγῶνα ζητοῦσι ν' ἀνατρέψωσιν ἐκ βάθρων τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν Ἱεροσολύμων.

Τούτου ἕνεκα τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν γένος καὶ σύμπασα ἡ Ὀρθοδοξία δὲν θ' ἀνεχθῶσι τοιαύτην ἀνατροπὴν. Αἱ ἐσχάτως παρουσιασθεῖσαι ἀξιώσεις τῶν ἀραβοφάνων, οὓς ἡ Ἀγιοταφικὴ Ἀδελφότης πάντοτε ὡς ἀδελφούς περιέθαλψε καὶ ἐπροστάτευσεν, ἔχουσι σημεῖα τινὰ χρῆζοντα προσοχῆς, οἷον τὸ περὶ βελτιώσεως τῆς παιδείας καὶ τῆς καταστάσεως τοῦ κλήρου καὶ εἴτι παρόμοιον. Δὲν δύναται ὅμως νὰ γίνῃ ἀνεκτὸν πᾶν τὸ δυνάμενον ν' ἀλλοιώσῃ τὸ σύστημα τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς μοναστηριακῆς αὐτῆς περιουσίας. Ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων εἶνε «πατριάρχης τοῦ Ἀγίου Τάφου» κατ' ἐξοχὴν, ὁ δὲ ὀρθόδοξος λαὸς τῆς Παλαιστίνης ἀποτελεῖ μετὰ τῶν προσκυνητῶν τοῦ

Ἁγίου Τάφου ποιμνιον αὐτοῦ, καὶ συμμετέχει διὰ τῶν ἐφημερίων τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ, ἐξαρτωμένης κυρίως ἐκ τῆς Ἀγιοταφίτικης Ἀδελφότητος, ἧς εἶνε ἡγούμενος. Ἡ Ἀδελφότης δὲν εἶνε ἐπιτόπιον σωματεῖον, δέον δὲ νὰ καταρτίζηται πάντοτε ἐλευθέρως καὶ ἀνεπηρέαστως, καθ' ὃν τρόπον ἀνέκαθεν κατηρτίζετο, προσλαμβάνουσα ὡς μέλος αὐτῆς πάντα χρήσιμον ἐκ πλίδων ἐν αὐτῇ ἀνατρεφόμενον. Σήμερον ἔχει τίμια αὐτῆς μέλη, ὧν ἡ εἰς αὐτὴν εἰσόδος ὑπ' οὐδενὸς ἐπεβλήθη. Ἡ περιουσία τοῦ Ἁγίου Τάφου, ὡς μοναστηριακὴ περιουσία, ἀπαρτισθεῖσα ἐκ τῶν εὐσεβῶν δωρεῶν τοῦ γένους ἡμῶν ἢ ἐκ τῶν κόπων ἀγιοταφίτων, δὲν εἶνε κοινοτικὴ περιουσία, δυναμένη νὰ ὑπαχθῇ ὑπὸ ἔλεγχον λαϊκῶν, τὴν ὑπάρχουσαν δὲ τυχὸν κοινοτικὴν περιουσίαν ἐν ταῖς πόλεσιν ἢ ἐν τοῖς χωρίοις τῆς Παλαιστίνης θὰ ἐποπτεύῃ τὸ ἐκκασταχὺ ὑφιστάμενον κατὰ τὸ 111 ἄρθρον τοῦ συντάγματος, κοινοτικὸν συμβούλιον. Παρόμοιόν τι συμβούλιον ἢ ἐφορία δύναται νὰ βοηθῇ τὴν Ἀγιοταφίτικὴν Ἀδελφότητα ἐν τῷ ἐκπαιδευτικῷ ἢ φιλανθρωπικῷ αὐτῆς ἔργῳ. Οἱ ἐπίσκοποι ἐκλέγονται κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, συμφῶν δὲ τῷ διαγραφομένῳ ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ κανονισμοῦ τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων τρόπῳ, οἱ δὲ ἡγούμενοι διορίζονται ὑπὸ τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ἡ μισθοδοσία αὐτῶν καὶ ἡ συντήρησις τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου ἔσται, ὡς πρότερον, ἔργον τῆς Ἀγιοταφίτικης Ἀδελφότητος. Ὁμοίως ἡ συντήρησις τῶν φιλανθρωπικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν καθιδρυμάτων καὶ ἡ βοήθεια τῶν πτωχῶν. Ἀλλὰ πάντοτε αἱ δαπάναι ἔσονται ἀνάλογοι πρὸς τὰς προσόδους τῆς Ἀδελφότητος. Τὸ ζήτημα δὲ τῶν ἐνοικίων τῶν ὀρθοδόξων τῆς Ἱερουσαλὴμ δέον νὰ κανονισθῇ, ἀπαξ διὰ παντός, καθ' οἷονδήποτε τρόπον. Ἀλλὰ τινὲς ἀξιώσεις, οἷον ἡ περὶ ἰδρύσεως ἐσωτερικῶν σχολῶν, δέον νὰ ἐξαρτηθῶσιν ἐκ τῶν πραγματικῶν τῆς Ἀδελφότητος προσόδων. Πάντοτε δὲ ἡ Ἀδελφότης ἐφιλοτιμήθη ν' ἀναπληρῶσιν πᾶσαν τοῦ ἀδελφοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ ἀνάγκην καὶ ν' ἀμιλληθῇ, διὰ τῶν ὀλίγων αὐτῆς μέσων, πρὸς τοὺς πολυδυνάμους προπαγανδιστὰς ἀντιπάλους, ἐπὶ αἰῶνας μακροὺς ταιπωρηθεῖσα ἐν τῷ ἀγῶνι αὐτῆς ὑπὲρ τῶν ἱερῶν Προσκυνημάτων καὶ ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ἐν Παλαιστίνῃ.

Γενικῶς δ' ἐπισκοποῦντες τὸν ἀγῶνα τοῦτον δυνάμεθα νὰ διαπιστώσωμεν τὴν ἀλήθειαν ὅτι, ἄνευ αὐτοῦ ὅλως διάφορος θὰ ἦτο σήμερον ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων ἐν τῇ κοιτίδι τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ὁ ὀρθόδοξος κόσμος θὰ ἦτο ἀπεξενωμένος ἀπ' αὐτῆς. Ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων ὡς πατριάρχης τοῦ Ἁγίου Τάφου κατέλαβε μὲν, μικρὸν κατὰ μικρὸν, ἐξέχουσιν θέσιν ἐν τῇ σειρᾷ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων, ἀλλὰ τὴν σημασίαν αὐτοῦ διέσωσε πάντοτε ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἱερὰ Προσκυνηματα. Ἐντεῦθεν προῦκάλεισε τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων ὅλως ἐξαίρετικὴν προσοχὴν τῶν ὀρθοδόξων ἡμῶν βασιλέων καὶ μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁλοκλήρου ἡμῶν τοῦ εὐσεβοῦς γένους. Εἰς τὴν προσοχὴν ταύτην καὶ μέριμναν ὀφείλεται ἡ διάσωσις τοῦ

Πατριαρχείου διὰ μέσου τῶν μεγάλων αὐτοῦ περιπετειῶν, κατὰ τοὺς μέσους χρόνους, ἢ ἐν αὐτῷ δὲ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως δρῶσα Ἀγιοταφίτικὴ Ἀδελφότης ἀνέλαθεν, ἰδίως κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας, ἀνεκδιήγητον ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν Προσκυνημάτων.

Κατακυρώσασα τὰ ἐπ' αὐτῶν δίκαια τοῦ ἡμετέρου γένους διὰ τουλτανικῶν φερμανίων ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1570 μέχρι τοῦ 1800 αἰῶνος ἡ Ἀδελφότης γενναίως ἐπάλασσε πρὸς τε τοὺς λατίνους καὶ πρὸς τοὺς ἀρμενίους, περισώσασα τὰ ἱερὰ Προσκυνηματα. Ἡρῡσθη δὲ τὰς πρὸς τοῦτο ὕλικὰς καὶ ἠθικὰς δυνάμεις παρὰ σύμπαντος τοῦ γένους, ὅπερ προθύμως συνέδραμεν εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτῆς, χάριν τῶν Προσκυνημάτων. Ἰσχυρὰ ἐξωτερικῶς ἡ Ἀδελφότης, διὰ τῆς συνδρομῆς τοῦ γένους, ἐνίσχυεν ἐκυτὴν ἐσωτερικῶς ἐκάστοτε διὰ κανονισμῶν καὶ διατάξεων, δι' ὧν ἐρύθμιζε τὸν βίον αὐτῆς, ἀναλόγως τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀποστολῆς.

Συνίστατο δὲ ἡ ἀποστολὴ αὕτη κυρίως μὲν εἰς τὴν φροῦρησιν τῶν ἱερῶν Προσκυνημάτων, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ εἰς τὴν διάσωσιν τῆς ὀρθοδοξίας ἐν τῷ ἀδελφῷ ἡμῖν λαῷ τῆς Παλαιστίνης, καθ' οὗ ἐξαπελύθησαν διάφοροι προπαγάνδαι. Τοῦτου ἕνεκα ἐπετέλεσεν ἡ Ἀδελφότης καὶ ποιμαντικὰ καθήκοντα, δι' ἰδίων ἀνκλωμάτων μεριμνήσασα περὶ πάσης τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ ἀνάγκης. Σήμερον δ' ἔτι μυρίας ἔχει ἐν τῷ κεφαλῇ τούτῳ φροντίδας καὶ μεγάλα ἐξ ἰδίων δαπανᾷ ποσὰ ἵνα ἐπαξίως τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς διαφυλάξῃ τὴν ὑπὸ μυρίων ἐχθρῶν ἐπιβουλεωμένην ὀρθοδοξίαν. Ὑπάρχει δ' ἐλπίς ὅτι αἰσίως θὰ διευθετήσῃ καὶ τὸ ἀναφυέν ἐσχάτως ζήτημα τῶν ἀραβοφώνων ὀρθοδόξων, οἵτινες τὰ πάντα εἰς αὐτὴν ὀφείλουσι.

Ἐν περιπτώσει ὅμως δυσκατανικήτων δυσχερειῶν, εἰς τὴν Ἀδελφότητα, ἐνδείκνυται ἡ θέσις αὐτῆς ἐν τοῖς Προσκυνημασιν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ μεγάλου αὐτῆς ἱστορικοῦ παρελθόντος. Ἐὰν οἱ ὀρθόδοξοι τῆς Παλαιστίνης, ἐπιθυμοῦντες διάφορον τοῦ ἰσχύοντος νῦν τρόπου ποιμαντικῆς διοικήσεως, δὲν θελήσωσι τὰς περαιτέρω μερίμνας τῆς Ἀδελφότητος, αὕτη ἔχει μέγα στάδιον ἐνεργείας, ὑπὸ τὸν πατριάρχην αὐτῆς καὶ ἡγούμενον, ἐν τοῖς Προσκυνημασιν, ἐλευθέρως οὕσα καὶ πρὸς πνευματικὴν καθόλου καὶ πρὸς ἱεραποστολικὴν δρᾶσιν. Ἐπίγνῳσις σαφὴς τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος, πεποίθησις ἐπὶ τὴν μεγάλην ἀποστολὴν, ἀγάπη μέχρις αὐτοθυσίας πρὸς τὸ «Ἅγιον Ὁσπῆτιον», τὸ μοναστήριον, πνευματικὴ ἀνάπτυξις καὶ ἠθικὴ μόρφωσις, βίου καθαρότης καὶ αὐστηρὰ τήρησις τῶν μοναχικῶν διατάξεων καὶ τῶν κανονισμῶν εἰς τὰ μόνα ἐχέγγυα ἀσφαλείας τῆς ἱερᾶς Ἀγιοταφίτικης Ἀδελφότητος. Εἴθε, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Τάφου, τὸ μέλλον τῆς Ἀδελφότητος ν' ἀποβῇ ἀπρόσκοπτον καὶ ἐνδοξόν, ἐπαξίως τῶν μεγάλων αὐτῆς παραδόσεων καὶ τοῦ ἐνδόξου ἱστορικοῦ παρελθόντος.

Ἀρχιμ. ΧΡΥΣΟΣΤ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Υπεύθυνος ΧΡ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1948

Π. III - 727018